

הטרדה מינית (חלק א')

רקע ורציונאל

בתקופות שונות במהלך חיינו אנו עוסקות בחיפוש אחר אהבה, אחר מערכת זוגית, בניסיון לגבש את הזהות המינית שלנו. מתוך עיסוק זה עולות שאלות כגון: מה מבדיל בין סקרנות מינית לגיטימית לבין הטרדה מינית? מהו ההבדל בין חיזור ורצון להתחלת קשר לבין הטרדה מינית? מתי עוברת התנהגות בעלת אופי מיני את הגבול מתחום המותר לתחום האסור? נושא המיניות מעסיק רבות את הנערים והנערות בגיל ההתבגרות, פעמים רבות מתפתחים "משחקים" אשר משלבים בתוכם הטרדה מינית, אך עקב היותם "משחקים" ובעקבות הלחץ החברתי הכבד רואים בהם התנהגות לגיטימית. בנוסף לעיתים הקורבן אינו מזהה את עצמו כקורבן ולכן נוטה לשתוק.

מטרות

- המשתתפות יוכלו לזהות את מאפייניה של הטרדה מינית.
- המשתתפות יפתחו מודעות לסוגי ההטרדות השונות.
- המשתתפים ילמדו לזהות סיטואציות בהן מתקיימת הטרדה מינית.
- המשתתפות יעסקו בהבדלים שבין חיזור להטרדה מינית.
- המשתתפות ירכשו כלים לזיהוי סיטואציות של הטרדה מינית ולמי ניתן לפנות.
- המשתתפות יקבלו כלים להתמודדות עם חווית ההטרדה (למי פונים? מה לעשות).

אביזרי עזר

- סרט ויקי כריסטינה ברצלונה בדיסק המצורף
  - כרטיסיות נספח מספר 1
  - דפים וכלי כתיבה
  - לוח + טושים
  - מקרן
- אורך המפגש:** 90 דקות.

הערה למנחה

אנחנו מאמינות כי למידה אפקטיבית, היא למידה שמשלבת בין הראש לבין הלב. לכן חשוב לנו מאוד שהמפגשים יעברו בצורה סדנאית וחוויתית. יחד עם זאת על מנת לייצר למידה משמעותית וכולי לראות כי שיתנו לאורך המערך סקירות תיאורטיות ונתונים כמותיים. אנחנו סומכות עלייך שתדעי לשמור על המבנה הסדנאי תוך העשרת המשתתפות בפרטים התיאורטיים מבלי שהמפגש יהפוך להרצאה.

מערך הדרכה

נושא	אופן העברת נושא	הערות ודגשים
הכרות והצגת מטרות המפגש	<ul style="list-style-type: none"> • הציגי את עצמך וספרי בקצרה על ארגון "אשה לאשה" • הציגי את מטרות התוכנית • הציגי את מטרות המפגש 	<p>5-7 דקות</p> <p>**במידה וזהו אינו המפגש הראשון יש לקחת בחשבון כי המשתתפות מכירות את התוכנית ומטרויה ולכן אין צורך לבצע חזרה בנוסף במידה וזה אינו המפגש הראשון אין צורך בהכרות</p>
עמדות המשתתפות בנוגע להטרדה מינית	<p>משחק "איטריות"</p> <p>פזרי על הרצפה את הכרטיסיות (נספח מספר 1) ובקשי מכל משתתפת לקחת כרטיסיה ולהתייחס לנאמר בה</p> <p>מצב משפטי הכרטיסיות:</p> <ul style="list-style-type: none"> • הטרדה מינית היא משחק • בנות מטרידות מינית בנות אחרות • אם בת לובשת חצאית קצרה או בגדים צמודים היא מזמינה הטרדה מינית • רוב הנערות והנערים חווים הטרדה מינית בשלב כלשהו בחייהם • חיזור יכול להפוך להטרדה מינית • אם אף אחד לא ראה את ההטרדה אין מה לעשות • בית הספר חייב על פי חוק לטפל בהטרדה מינית • בן שמטרידים אותו מינית הוא "רכרוכי", "חלש" או "חנן" • כאשר בת אומרת "לא" היא בעצם מתכוונת ל"כן", "אולי" או ל"אחר כך" • אם בת אומרת שהיא הוטרה מינית, והבן אומר שזה היה רק משחק, זאת איננה הטרדה • אם מתעלמים מהטרדה מינית יש סיכוי טוב שהיא תפסיק • אם מישהו/ מישהי הוטרד/ה מינית- הם הביאו את זה על עצמם <p>הערה למנחה:</p> <p>נסי לעורר דיון פתוח ומזמין על מנת שהמשתתפות ירגישו בנוח לשתף בעמדותיהן באופן אותנטי ובנוסף לשתף בסיפורים ודוגמאות שחוו במהלך חייהן</p>	<p>15-20 דקות</p>
סוגי מגע (הן פיזי והן מילולי) ודילמות	<p>לפני שנבין מהי הטרדה מינית ונכיר את החוק בנושא, חשוב שנעשה הבחנה בין סוגי המגע שלנו, הן הפיזי והן המילולי עם אנשים אחרים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • נעים ורצוי • נעים ולא רצוי (עם מקור סמכות, יכול להיות נעים אך אסור על פי חוק, במהלך חיזור שהופך להטרדה) • לא נעים ולא רצוי <p>חלקי את הכיתה לקבוצות קטנות (3-4 משתתפות בקבוצה) ובקשי מהן לכתוב דוגמאות לכל אחת מסוגי המגע</p>	<p>50 דקות</p>

הערות ודגשים	אופן העברת נושא	נושא
	<p>דגשים לדין במליאה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מה הן נגיעות לא טובות? • מי יכול לגעת נגיעות לא טובות? • איפה זה יכול לקרות? <p>בקשי מהמשתתפות לחזור לקבוצות הקטנות וחלקי לכל קבוצה 1-2 "אירועים", בקשי מכל קבוצה לכתוב את הנקודות הבאות בנוגע לאירועים שקיבלו:</p> <ul style="list-style-type: none"> • אילו רגשות ותחושות עורר בכן האירוע? • מה הדבר הראשון שחשבתן עליו כשקראתן לתקן את תיאור האירוע? • איך הייתן מרגישות לו היה קורה לכן דבר דומה? • האם ההתנהגות שתוארה מקובלת עליך? • מהו הגבול הדק שבין התנהגות מכבדת להתנהגות מטרידה ו/או פוגעת? מה לדעתכן יאמר החוק לגבי ההתנהגויות שהופיעו באירועים? <p>האירועים</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. אתן נמצאות במסיבת כיתה, במהלך המסיבה התחיל משחק אמת או חובה. באחד הסיבובים נקבע כי על עידו ללכת לפינה צדדית עם תמרי ועליה להראות לו את החזיה שלה. תמרי הלכה עם עידו אבל אמרה לו שהיא לא מתכוונת להראות לו שום דבר... עידו כעס ואמר לה שאם היא לא נותנת לו לראות הוא חוזר ואומר לכולם שלא רק שהוא ראה הם גם התנשקו ... 2. באחד מימי השישי התקיימה מסיבה בביתו של אחד הילדים בכיתה. למסיבה הגיעה גם דקלה כשהיא לבושה בחצאית מיני וחולצה צמודה, יוסי הסתכל עליה כל הערב ובמהלך המסיבה, אחרי ששתה קצת ניגש אליה, הכניס יד מתחת לחולצתה וליטף אותה, למרות מחאותיה. 3. יאיר, נער ביישן עובד בשעות הפנאי שלו בבית הקפה השכונתי. יום אחד החליטו חברות בנות מהכיתה להביך אותו. הן קבעו להיפגש בקפה שיאיר ממלצר בו וכשזה הגיע לקחת מהן הזמנה, תקעו בו בבת אחת מבטים באזור חלציו. יאיר היה כל כך נבוך עד שהלך באמצע המשמרת הביתה. 4. יואב, חתיך אמיתי משחק בנבחרת הכדורסל של בית הספר, רוב הבנות בשכבה דלוקות עליו. הוא ניסה להתחיל מספר פעמים עם דנה, אך בניגוד לתגובות להן הוא רגיל בד"כ, נענה בסירוב. לאחרונה כשהוא רואה את דנה הוא עושה לה תנועות, נועץ מבטים בחזה שלה ואומר בקול רם כדי שכולם ישמעו: "אח, תענוג לעיניים!!! אפשר קצת מכל הטוב הזה??!" 5. הבנים בכיתה התערבו ביניהם למי יהיה אומץ לחשוף את איבר מינו בפני הבנות. הוחלט כי המרוויח יקבל 150 ₪ שנאספו על ידי החברים לטובת המשימה. עדן לא חשב פעמיים ניגש לשירותים של הבנות ושאל בקול רם "רוצות לראות?" עוד לפני שהבנות הספיקו להגיב, פשט את בגדיו ונפנף מול פרצופן את איבר מינו. <p>לאחר העבודה בקבוצות, כנסי את המשתתפות למליאה ונהלי דיון</p> <p>דגשים חשובים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • אף אחד לא מעוניין שיעשו משהו בעל אופי מיני בניגוד לרצונו, הדרך היחידה לדעת האם זה רצוני, היא לשאול אותו, גם אם זה מביך • כשאדם אומר לא, הוא מתכוון ללא! • מראה חיצוני, לבוש, הופעה אינם מעידים על הזמנה כל שהיא. • סחיטה באיומים, מעשה מגונה והשפלה מילולית על רקע מיני הם לא מוסריים ומהווים עבירה על החוק. 	

מפגש
7

הטרדה מינית (חלק א')

הערות ודגשים	אופן העברת נושא	נושא
<p>20 דקות</p>	<p>הטרדה מינית - הגדרה</p> <p>ההטרדה המינית הינה התנהגות פיזית או מילולית בעלת אופי מיני המופנית לאדם בניגוד לרצונו או שלא בהסכמתו. היא פוגעת בכבוד האדם, בחירותו, ובזכותו לשוויון הזדמנויות. היא משפילה ומבזה את האדם אליו היא מופנית, בין השאר על ידי התייחסות אליו כאל אובייקט מיני לשימוש של המטריד, ולא כאל אדם בעל רצונות ובחירות משל עצמו. ההתנהגות הפוגעת יכולה להיות מילולית (שימוש במילים ו/או אמירות בעלות אופי מיני) או פיזית (נגיעה, ליטוף, נשיקה, התחככות).</p> <p>הטרדה מינית בחלקה היא מושג סובייקטיבי. ייתכן כי מה שיראה לאדם אחד כהטרדה, יתפרש בעיני האחר כמחמאה. יוצאים מן הכלל הם הסעיפים בחוק העוסקים במעשים מגונים ובסחיטה באיומים וכן באיסור על יחסים מרצון כאשר מתקיימים יחסי סמכות (מורה ותלמידה, מדריך וחניכה וכדומה).</p> <p>מתוך החוק למניעת הטרדה מינית</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. סחיטה באיומים כאשר המעשה שהאדם נדרש לעשותו הוא בעל אופי מיני. 2. מעשים מגונים. 3. הצעות חוזרות בעלות אופי מיני כלפי אדם אשר הראה למטריד כי אינו מעוניין בהצעות האמורות. 4. התייחסויות חוזרות המופנות לאדם, המתמקדות במיניותו, כאשר אותו אדם הראה למטריד כי אינו מעוניין בהתייחסויות האמורות. 5. התייחסות מבזה או משפילה המופנית לאדם ביחס למינו או מיניותו, לרבות נטייתו המינית. 6. ניצול יחסי מרות ותלות בין קטין ומבוגר, בין מטפל ומטופל ובין עובד ומעביד גם אם המוטריד לא הראה למטריד כי אינו מעוניין בהצעות או בהתייחסויות האמורות <p>אנחנו מבינות כי בהטרדה מינית יש לא מעט שטחים "אפורים" כיוון שמה שנחשב בעיני האחת הטרדה, יכול להיחשב בעיני האחרת כמחמאה. ולכן חשוב מאוד שנהייה קשובות לתחושות ולרגשות שלנו.</p>	<p>מהי הטרדה מינית</p>
<p>5-10 דקות</p>	<p>סכמי את התובנות שעלו מהמפגש וצייני כי במפגש הבא נראה מה הכלים שעומדים לרשותנו להתמודדות, כאשר אנחנו מרגישות כי חוינו הטרדה מינית וכן נעסוק בהבדלים שבין חיזור לגיטימי להטרדה בקשי מכל משתתפת לציין כיצד היא יוצאת מהמפגש בנוסף בקשי מכל משתתפת לחשוב על סיטואציות בהן הרגישה מוטרדת או שהסיטואציה יצרה אצלה תחושות לא נעימות אך לא ידעה כיצד לנהוג.</p>	<p>סיכום: סבב "מה לקחתי"</p>

משחק "האיטריות"

בית הספר חייב עלפי חוק לטפל בטרדה מיני	הטרדה מינית היא סתם משחק
בן שמטרידים אותו מינית הוא "רכרוכיה", "חלש" או "חנון"	בנות מטרידות מינית בנות אחרות
כאשר בת אומרת "לא" היא בעצם מתכוונת ל"כן", "אולי" או ל"אחר כך"	אם בת לובשת חצאית קצרה או בגדים צמודים היא מזמינה הטרדה מינית
אם בת אומרת שהיא הוטרדה מינית, והבן אומר שזה היה רק משחק, זאת איננה הטרדה	רוב הנערות והנערים חווים הטרדה מינית בשלב כלשהו בחייהם
אם מתעלמים מהטרדה מינית יש סיכוי טוב שהיא תפסיק	חיזור יכול להפוך להטרדה מינית
אם מישהו סובל מהטרדה מינית - הוא הביא את זה על עצמו.	אם אף אחד לא ראה את ההטרדה אין מה לעשות

מפגש

7

הטרדה מינית (חלק א')

הטרדה מינית (חלק ב')

מערך הדרכה

נושא	אופן העברת נושא	הערות ודגשים																						
פתיחה	<ul style="list-style-type: none"> חברי את המשתתפות למפגש הקודם. במפגש הקודם עסקנו בהבנה של המושג "הטרדה מינית" וראינו סוגים שונים של הטרדה. שאלו את המשתתפות האם הן מעוניינות לשתף במחשבות ורגשות שעלו אצלה בעקבות הפגישה הקודמת או בסיטואציות שבהן הרגישו שחוו הטרדה/סיטואציות שלא היו להן נעימות ולא ידעו כיצד לנהוג. הציגו את מטרות המפגש. 	10 דקות																						
בין חיזור להטרדה	<p>הקרני את הקטע מתוך הסרט "ויקי כריסטינה ברצלונה" (בדיסק המצורף 5.5 דק)</p> <p>דגשים לדיון:</p> <ul style="list-style-type: none"> האם לדעתכן מדובר בהטרדה? כיצד חוותה את זה ויקי וכיצד חוותה את ההצעה כריסטינה? מה הופך חיזור להטרדה בעיניכן? <p>הערה למנחה:</p> <p>הדגישי כי שיתוף פעולה עם מעשים מיניים כאמצעי להתחבב על נער כלשהו או להיות מקובלת מבחינה חברתית עשוי להוביל לחוויות קשות של הטרדה מינית. יש לבצע דה-לגיטימציה לנערים שמנצלים את ההתאהבות של מישהי בהם כדי לנצל אותה מבחינה מינית. משהו בסגנון "אם הוא מתנה את אהבתו במין - הוא לא ראוי לאהבתך".</p> <p>חלקי את הכיתה ל-2 קבוצות ובקשי מקבוצה אחת לכתוב את התחושות שאמור להעלות בי חיזור ומהקבוצה השנייה את התחושות שעולות כאשר מדובר בהטרדה.</p> <p>כנסי את הקבוצות למליאה ודונו בממצאים, לנוחיותך טבלה עם התחושות והרגשות.</p> <table border="0" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>חיזור</td> <td>הטרדה</td> </tr> <tr> <td>הדדיות</td> <td>חד צדדיות</td> </tr> <tr> <td>תחושה נעימה</td> <td>תחושה לא נעימה</td> </tr> <tr> <td>בחירה</td> <td>כפייה</td> </tr> <tr> <td>מחמאה</td> <td>השפלה</td> </tr> <tr> <td>תחושת שליטה במצב</td> <td>תחושת חוסר אונים</td> </tr> <tr> <td>שוויון</td> <td>חוסר שוויון</td> </tr> <tr> <td>נגיעה נעימה</td> <td>נגיעה לא נעימה</td> </tr> <tr> <td>חוקית</td> <td>לא חוקית</td> </tr> <tr> <td>הרגשה של שמחה</td> <td>הרגשה של עצב או כעס</td> </tr> <tr> <td>הערכה עצמית גבוהה</td> <td>הערכה עצמית נמוכה</td> </tr> </table>	חיזור	הטרדה	הדדיות	חד צדדיות	תחושה נעימה	תחושה לא נעימה	בחירה	כפייה	מחמאה	השפלה	תחושת שליטה במצב	תחושת חוסר אונים	שוויון	חוסר שוויון	נגיעה נעימה	נגיעה לא נעימה	חוקית	לא חוקית	הרגשה של שמחה	הרגשה של עצב או כעס	הערכה עצמית גבוהה	הערכה עצמית נמוכה	40 דקות
חיזור	הטרדה																							
הדדיות	חד צדדיות																							
תחושה נעימה	תחושה לא נעימה																							
בחירה	כפייה																							
מחמאה	השפלה																							
תחושת שליטה במצב	תחושת חוסר אונים																							
שוויון	חוסר שוויון																							
נגיעה נעימה	נגיעה לא נעימה																							
חוקית	לא חוקית																							
הרגשה של שמחה	הרגשה של עצב או כעס																							
הערכה עצמית גבוהה	הערכה עצמית נמוכה																							

נושא	אופן העברת נושא	הערות ודגשים
	<ul style="list-style-type: none"> • הדגישי בפני המשתתפות כי אנחנו נשים שונות ולכן האחת יכולה לחוש חיזור ואילו האחרת לחוש הטרדה באותה סיטואציה. בדיוק בגלל זה מאוד חשוב ליידע את הצד המטריד ולומר לו כי ההתנהגות שלו לא נעימה לנו. • בקשי מהמשתתפות לשתף בסיטואציות מחיי היומיום שלהן שנוגעות לנושא. 	
<p>כיצד להתמודד כאשר אנו חוות הטרדה</p>	<p>• שאלו את המשתתפות כיצד עליהן לנהוג לדעתן, כאשר הן חוות הטרדה</p> <p>דגשים לדיון:</p> <p>אי הסכמה מביעים במילים (לא רוצה, מספיק, די, לא נעים לי ועוד) או בהתנהגות בדרך חד משמעית שאינה משתמעת לשני פנים.</p> <p>עקרונות מנחים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • היו גלויות ותנו שם להתנהגות המטרידה - בקשו להפסיקה! • חשפו ברבים את ההתנהגות המטרידה - זה עשוי להרתיע את המטרידים. • העבירו את האחריות אל המטריד/ה - אל תתעלמו ממה שקרה ואל תתנו לעצמכן הסברים וצידוקים להתנהגות המטרידה. • הגיבו בדרך ההולמת את ההתנהגות המטרידה - באופן מילולי וגם באופן פיזי אם ההטרדה הייתה פיזית. • הגדירו את התנאים שלכן לסיים ההטרדה. שדרו אסרטיביות ובטחון עצמי. <p>מה לעשות אם ההטרדה נמשכת?</p> <ul style="list-style-type: none"> • פנו למטריד בנוכחות עדים והבהירו כי התנהגותו אינה מקובלת עליכן. • רשמו מתי התרחשה וכיצד הגבתן. במידה וההטרדה מתבצעת בבית הספר, ספרו לחברים ללימודים על ההטרדה. יתכן כי ישנם ילדים נוספים המוטרידים. • נהלו יומן. • ספרו למורה/למנהל/ת/להורים/ליועצת על ההטרדה שחוויתן. • במקרים מסוימים בהן אתן מרגישות צורך לדווח או להתיעץ ניתן לפנות בטלפון למטרה/למרכז סיוע לנפגעות תקיפה מינית שמספרו מכל טלפון 1202. <p>הערה למנחה:</p> <p>חשוב להדגיש שהחשש מפני הטרדה מינית לא צריך למנוע מהן להתנסות במיניות ולממש את הרצונות שלהן. יש להדגיש שמותר "להפסיק באמצע", ובאופן כללי לנפץ את המיתוס שאם נערה נמצאת בסיטואציה מינית מרצונה זה אומר שהיא מחויבת להמשיך כדי לא לפגוע בבן הזוג.</p>	<p>30 דקות</p>
<p>סיכום: סבב "מה לקחתי"</p>	<p>סכמי את תובנות שני המפגשים</p> <p>בקשי מכל אחת מהמשתתפות לשתף בתובנות שלה</p>	<p>10 דקות</p>

מפגש

הטרדה מינית (חלק ב')

